

СТАНОВИЩЕ

от д-р Юлиана Младенова Матеева, заемаща академична длъжност „доцент“ във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, относно дисертационен труд на тема: „Наказателноправен режим на непълнолетните“, разработена от Красимира Ипократова Ипократова, задочен докторант по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Наказателно право“ към катедра „Наказателноправни науки“ в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Със заповед №РД-21-1972 на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за външен член на научно жури във връзка с открита процедура за защита на дисертационен труд на тема „Наказателноправен режим на непълнолетните“, разработена от Красимира Ипократова Ипократова. Настоящото становище изготвям в изпълнение на тази заповед.

Общото впечатление от работата е добро. Дисертацията е интердисциплинарна, между материалното наказателно право и процес. В нея са направени няколко предложения *de lege ferenda*, предимно свързани с възможностите на възстановителното правосъдие. Наред с тях, трудът съдържа и редица други приносни моменти, добросъвестно отразени от автора в автореферата.

Трябва да бъде изтъкнат, на първо място, приносният характер на цялостния исторически преглед, в който различното третиране на децата е проследено подробно и задълбочено. Важни и интересни са съпоставките между наказанията и възпитателните мерки, между престъпленията и противообществените прояви. Приносни са и предложените класификации на възпитателните мерки. Следва да се открие анализът на разнбойните решения на законодателя по отношение контрола върху изпълнението на възпитателните мерки. Много сполучливо е предложението да се предвиди

правомощие на окръжния съд, ако установи съществени нарушения на процесуалните правила, да отмени решението на районния съд и да върне делото за ново разглеждане. Допадна ми и аналогията между инспекторите ДПС и пробационната служба по отношение контрола върху изпълнението на някои от възпитателните мерки. Разбира се, не всички предложения *de lege ferenda* бих споделила безрезервно, но това в никакъв случай не може да ги омаловажи.

Към дисертационния труд следва да бъдат отправени и някои бележки. Има необходимост от една цялостна редакция на текста, за да се коригират остатъците от стари версии, недовършени изречения (с. 170, с. 256), липсващи думи и др. Добре е да се уеднакви подхода и да не се използват научни степени и длъжности (или звания) при изписването на авторите, както и имената им да се съкращават правилно, а не Ан. Гиргинов, напр., както е на стр. 74. На няколко места Законът за борба с детската престъпност се посочва като отменен. Всъщност, променено е било само наименованието му - на ЗБППМН, както впрочем на други места самият докторант правилно отбелязва. Когато се изследва въпросът за различията в контрола върху изпълнението на възпитателните мерки, е добре не само да се констатира недостатъкът, но и да се предложи нещо, което унифицира подхода.

Въведението всъщност е част от статията за историческото развитие и въвежда само в тематиката на първата глава, а не в дисертацията като цяло. Последната далеч надхвърля чисто ретроспективния анализ. При публикуването на труда е добре да се направи увод, който наистина да загатва за всички засегнати по-нататък въпроси. Трета глава звучи като изброяване на международните актове по темата и би могла да намери място, да се преплете в текста на другите глави, разбира се, ако докторантът и научният ръководител намерят тази бележка за уместна. Това ще доведе и

до редуциране прекомерния обем на труда. Последната част на дисертацията, вместо „приложения de lege ferenda“, би подходило повече да се озаглави „предложения de lege ferenda“. На много места анализът като че ли се изчерпва с посочване на противоречивите гледища в науката. За да се избегне този справочен подход, бих препоръчала на кандидата за образователната и научна степен „доктор“ да показва по-ясно дали е съгласна с цитираните становища. Тя очевидно има мнение, но като че ли твърде плахо го заявява.

От текста на с. 263, читателят може да остане с погрешното впечатление, че непълнолетните изтърпяват наказанието лишаване от свобода при специален режим. На места, с малки различия, се прави повторение на цели абзаци (с. 167 и с. 264). На с. 266 - по чл. 61 не винаги непълнолетният се отклонява *към обществена служба* за налагане на извъннаказателни мерки, възможно е възпитателна мярка да му бъде наложена и от съда. На няколко места се среща твърдението, че чл. 78 а, ал. 7 от НК не важи за непълнолетните. Така беше единствено в редакцията на текста от април 2010 г., след което законодателят своевременно коригира този свой пропуск. По отношение приложението на чл. 78 а НК спрямо непълнолетните, напълно важат ограниченията по ал. 7. Вярно, че ал. 6 казва „ако са налице предпоставките по чл. 1“, но ал. 7 категорично изключва приложението на института и спрямо пълнолетните, и спрямо непълнолетните като уточнява „ал. 1-6 не се прилагат, ако...“, и изброява отделните хипотези (с. 85 и др.).

Тези бележки са незначителни на фона на достойнствата на труда. След сериозна техническа редакция, той би било добре да се публикува.

Имам два въпроса към докторанта. Първият от тях е относно интересното, но останало извън ползрението, положение относно

последниците от неизпълнението на възпитателните мерки, при положение, че непълнолетният междуременно е навършил непълнолетие.

Вторият въпрос е: кое налага да се прави предложение по отношение предпоставките по чл. 78а, ал. 1 НК, при което да има разлика между предпоставките при пълнолетните и при непълнолетните – за непълнолетните само „да не е осъждан“, а не, както са сега, едни и същи и за двете категории – „и да не е освобождаван от наказателна отговорност по реда на този раздел“?

Авторефератът коректно отразява основните постановки, залегнали в дисертационния труд. По темата на дисертацията са направени три публикации – статии. Нещо повече, статията „Исторически преглед на наказателноправния режим на непълнолетните“ има и характера, и обема по-скоро на студия. Това гарантира огласяването на резултатите от научното изследване и позволява да се направи извод за съответствие на научната продукция на докторанта с минималните национални изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Не познавам докторанта и не мога да споделя лични впечатления от нея. Нямам и общи публикации с Красимира Ипократова.

Дисертационният труд напълно удовлетворява изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, съдържа научни и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос в науката, и доказва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на наказателното право и способност за разработване на самостоятелни научни изследвания.

Посочените достойнства на труда обаче позволяват да му се постави висока оценка. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземем решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Красимира Ипократова Ипократова, задочен докторант по

професионално направление 3.6. Право, докторска програма Наказателно право към катедра „Наказателноправни науки“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за разработения от нея дисертационен труд „Наказателноправен режим на непълнолетните“.

28. 12. 2023г.

Изготвил становището:

Варна

/доц. д-р Юлиана Матеева/